

Pořadí přímého a nepřímého předmětu u vybraných anglických ditranzitivních sloves

Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky

Praha, září 2011

Předložená bakalářská práce zkoumá pořadí předmětů u ditranzitivních sloves *buy* a *sell*. Jsou to slovesa, u kterých nepřímý předmět alternuje s předmětem předložkovým. Objevují se tedy ve dvou syntaktických vzorcích – v bezpředložkovém SVO_iO_d nebo předložkovém SVO_dO_{prep} . Autorka si proto klade za cíl zkoumat faktory ovlivňující řazení předmětů, přičemž vychází z předpokladu, že zásadní roli budou mít dva faktory, tj. princip „end-weight“ a „end-focus“.

Teoretická část velice důkladně a přehledně popisuje ditranzitivní konstrukce na základě významných anglických gramatik a řady studií. Autorka nejprve definuje ditranzitivní slovesa (kap. 2.1), poté přistupuje k popisu jednotlivých typů předmětů – přímého, nepřímého a předložkového. Ty jsou popsány z hlediska realizace a sémantických rolí (kap. 2.2). Významnou roli pro následnou analýzu má kapitola 2.3, kdy se autorka podrobně věnuje pozici předmětů v ditranzitivní konstrukci a předkládá jednotlivé vzorce, ve kterých se ditranzitivní slovesa mohou vyskytnout. Na závěr teoretické části jsou shrnuty čtyři druhy realizace předmětů: i. oba předměty O_i/O_{prep} i O_d jsou realizovány substantivy; ii. O_d substantivem a O_i/O_{prep} je realizován zájmenem; iii. O_d je realizován zájmenem a O_i/O_{prep} substantivem; iv. oba předměty O_i/O_{prep} i O_d jsou realizovány zájmeny.

Práce je metodologicky založena na získání 120 příkladů ditranzitivní konstrukce pomocí Britského národního korpusu, 60 příkladů slovesa *buy* a 60 příkladů slovesa *sell*. Autorka zvolila tato dvě slovesa záměrně, jsou to slovesa ze dvou odlišných sémantických skupin (dle Gropen et al. 1989) a navíc alternují s odlišnými předložkami (*buy* alternuje s předložkou *for* a *sell* s předložkou *to*).

Obě slovesa jsou zkoumána samostatně, v závěru (kap. 5) autorka výsledky obou sloves sumarizuje. Pozornost je věnována i četnosti výskytu ditranzitivní konstrukce. Sloveso *sell* se v ditranzitivní konstrukci vyskytuje dvakrát tak častěji než *buy*. Zde není zcela jasné, jakým způsobem autorka k těmto výsledkům dospěla. Bylo by možné specifikovat, jakým způsobem byla spočítána četnost výskytu daných sloves (tj. „lines needed for excerption“ vs. „ditransitive complementation“)? Následně se kapitoly 4.1 a 4.2 zabývají vlastní analýzou obou sloves s ohledem na jejich realizaci. V rámci každého (ze čtyř) typů realizace jsou určeny převládající větné vzorce a faktory mající vliv na převažující vzorec. Analýza ukazuje, že bez ohledu na realizaci převažuje poměrně jednoznačně předložkový vzorec SVO_dO_{prep} (58,3%). Pokud je však brána v úvahu konkrétní realizace předmětů, může převažovat jiný větný vzorec. Např. zatímco při substantivní realizaci obou předmětů převažuje vzorec SVO_dO_{prep} , v případech, kdy O_i/O_{prep} je realizován zájmenem a O_d substantivem zcela zřetelně převládá vzorec SVO_iO_d . Autorka tak dochází ke zjištění, že při hodnocení řazení předmětů je třeba brát v úvahu realizaci obou předmětů (substantivní a zájmennou). Ze čtyř realizačních typů považují za nejzajímavější první typ, kdy jsou oba předměty realizovány substantivem. Tam řazení v převážné většině případů v souladu s oběma principy („end-focus“ i „end-weight“). V některých případech předložkového vzorce však dochází k odchylce od jednoho nebo druhého principu. Tyto odchylky autorka náležitě připisuje skutečnosti, že předložková konstrukce jednoznačněji určuje syntaktické vztahy ve větě, recipient je tak v případě rozvitějších substantivních frází jasně naznačen. Vedle již zmíněných dvou principů („end-focus“ a „end-weight“) autorka poukazuje na případy, kdy hrají roli další faktory jako např.

vložení adverbialního určení mezi předměty nebo neúspěšný transfer zasaženého předmětu recipientovi (str. 37).

Poznámky k jednotlivostem:

- chyba v názvu práce v angličtině – nikoli „Pořadí ekvivalentů...“, ale Pořadí přímého a nepřímého předmětu. Dále by bylo bývalo vhodnější, kdyby se v názvu práce již objevila dvě zkoumaná slovesa *buy* a *sell*. Původní název „u vybraných ditranzitivních sloves“ byl pouze předběžný.

- v teoretické části na str. 17 a dále v praktické části zmiňujete termín „communicative dynamism“. Bylo by možné termín blíže vysvětlit?

- str. 37 – př. 38 a 39 – „sold it to us/them“ – v případech, kdy jsou oba předměty realizovány zájmeny, hraje roli především druh zájmeny vyskytující se v konstrukci. Pokud je O_d realizován zájmenem *it*, pak se automaticky dává přednost předložkovému vzorci.

- Jazykové chyby: poměrně často chybí člen– např. str. 26 – *the second reason*, str. 27, 28 – *a succesful transfer*, str. 29 – *the montransitive use, the previous section*; str. 9– *labels* místo *label*, str. 34 – chybí čárka před *which*, překlepy – str. 20 – *exlude* místo *exclude*;

Závěr:

Předložená práce zcela splnila požadavky kladené na bakalářskou práci: Jana Halamásková prokázala schopnost aktivně pracovat s odbornou literaturou a své teoretické poznatky využila k důkladnému a konsistentnímu rozboru zkoumaného materiálu. Zároveň je třeba ocenit přehledné formální zpracování práce. K obhajobě práci doporučuji a předběžně hodnotím jako výbornou až velmi dobrou.

PhDr. Gabriela Brůhová, Ph.D.

V Praze 4.9.2011